

was fraai getekend in tegenstelling met die in 1946. Bij mijn tweede bezoek op 7 Juni waren er echter verschillende nesten bijgekomen.

(W. Hellebrekers).

Een laat legsel van de Scholekster, *Haematopus o. ostralegus* L.

Op 1 Augustus 1947 vond ik, op Schiermonnikoog een nest van de Scholekster met 3, reeds tamelijk bebroede eieren.

(de V.)

Late broeddata voor de Noordse stern, *Sterna paradisea* Brünn.

Op 1 Augustus 1947 vond ik, op Schiermonnikoog nog eene kolonie van ruim 20 nesten van de Noordsche stern. Elk nest bevatte 2, reeds geruimen tijd bebroede eieren.

(de V.)

Kleine eieren in het legsel van de Visdief, *Sterna h. hirundo* L.

Ik ontving een drielegsel, verzameld op 24 Mei 1946 op de Makkumerwaard, waarvan de eieren zeer klein zijn, n.l. 32,7 x 23,2, 0.960 gr; 25,3 x 19,9 0.460 gr en 21,7 x 16,8 0.370 gr. Kleine en dwergeieren zijn natuurlijk geen zeldzaamheid, doch ik vermeld dit wegens de zo geleidelijk afnemende grootte. (Normaal 41,1 x 30,3 en 1,089 gr.)

(W. Hellebrekers).

Korte mededelingen

(met 3 tekstfiguren)

Enkele aantekeningen over de Javaansche Pauw (*Pavo muticus*) in het wildreservaat Oedjoeng-Koelon.

Tijdens mijn talrijke tochten naar het wildreservaat Oedjoeng-Koelon, het schier-eiland aan den uitersten Z.W.-punt van Java, had ik gelegenheid enkele aantekeningen te maken over de Javaansche pauw, die in dit gebied vrij talrijk voorkomt en een nogal opvallende verschijning is.

De hieronder over deze vogels neergelegde gegevens hebben betrekking op de tijdens deze tochten gedane waarnemingen en strekken zich uit over de perioden waarin deze interessante en fraaie hoenders pronken en dus meestal een „sleepstaart” dragen, over die waarin zij eieren en kuikens hebben alsmede die waarin zij ruïen, dus een „slechte” staart hebben.

Ik zag de hanen het meest pronken in de maanden Augustus en September. In die zelfde maanden nam ik ook een soort van ceremonie waar, die hierin bestond, dat een grazende haan plotseling als waanzinnig in het rond begon te rennen waarbij de sleep een weinig van den grond af werd gedragen en waarbij soms, maar niet altijd, een luid „kie-auw” werd geroepen. Het gebeurde wel, dat zulk een vogel, die niet zelden een geheele „tegal”, inclusief het daar grazende haarwild, door zijn wonderlijke gedragingen alarmeerde, tenslotte naar het struikgewas rende en daarin verdween, maar vaker ging hij na afloop der vertooning weer gewoon met grazen door!

In de genoemde maanden dragen de hanen een fraaie sleepstaart, die echter in September of October meestal begint uit te vallen. Zwarte rui kon ik constateeren in October tot December en in deze laatste maand mist verreweg het grootste deel der hanen de sleep. Ik nam ook enkele malen sleepstaarten waar in Mei. Van 15 stuks, op 24 Mei door mij waargenomen pauwen die zich in een hoogen, kalen gebang (*Corypha utan*) bevonden, waren er enkele met een redelijk mooie staart.

Eieren werden gevonden in de maanden Augustus tot October, slechts éénmaal in Januari. De legsels bevatten 3 of 4 eieren en eenmaal (Augustus 1941) 5 stuks. Kleine kuikens werden opgemerkt in September en October en eveneens éénmaal in Januari.

Nest van de Javaansche pauw, *Pavo muticus*, in alang-alang gras.

Juli tot Augustus 1940.

Gedurende de periode van zware rui kreeg ik den indruk, dat ook het geroep in veel geringere mate weerklonk dan in de overige maanden van het jaar. In Januari bijv. noteerde ik, dat ik herhaaldelijk dagenlang het geroep der pauwen niet had vernomen, hetgeen in Oedjoeng-Koelon een ongewone gewaarwording mag worden genoemd, omdat daar dat geroep tot de meest opvallende geluiden kan worden gerekend, speciaal in de maanden Juli tot October.

Kuroda deelt inzake de rui van deze hoenders in zijn "Birds of the Island of Java" mede, dat zij bij in gevangenschap levende vogels ongeveer een maand in beslag neemt. Het dagelijks gemiddelde van het aantal der uitvallende staartveeren bedraagt volgens dezen auteur iets minder dan 6 stuks; de staart bestaat uit 156 veeren.

Maarseveen geeft voor Zuid-Tjiandjoer, meer in het bijzonder voor de streek Sندانbarang, voor de pauwen als paartijd op: de maanden Juli/Augustus, terwijl de broedtijd daar in September/October zou vallen en jongen werden gezien in October/November; hetgeen dus vrij goed overeenstemt met de door mij verzamelde gegevens op deze punten (vide Ned. Ind. Jager, 10, 1940, p. 198).

A. Hoogerwerf.

Een oude vondst op Java van *Halcyon pileata* (Bodd.)

In het door J. G. Kooiman geschreven artikel „Mededeelingen over het voorkomen in Oost-Java van enkele voor dit gewest nog niet in de literatuur genoemde vogels” (Ardea, 29, 1940, p. 98—108) deelt deze ten aanzien van bovengenoemde ijsvogel het volgende mede.

„Een voor Java nieuwe ijsvogelsoort ongeveer ter grootte van *Halcyon chloris cyanescens*, voor het eerst waargenomen op 4.XI.37 op Dampar. Daar ik in de gelegenheid was den vogel gedurende enkele minuten met den kijker van dichtbij te observeeren, waren de direct genoteerde en aan Bartels doorgezonden veld-kenmerken van dezen mij onbekenden ijsvogel van dien aard, dat de heer Bartels mij per omgaand deed weten, dat het geen twijfel leed, dat dit *Halcyon pileata* was.”

Inderdaad werd deze fraaie ijsvogel tot nu toe in de literatuur nog niet als op Java voorkomend genoemd. Noch de bekende door Bartels en Stresemann gepubliceerde lijst van Java-vogels (Treubia, Vol. XI, 1929/30), noch Chasen's "Handlist" noemde dezen vogel voor Java, terwijl Kuroda's boek dezen ijsvogel evenmin als op Java voorkomend opgeeft. Toch is dit naar mijn meening niet gerechtvaardigd, omdat zich in het Museum te Buitenzorg een exemplaar van *Halcyon pileata* bevindt uit de collectie Chauvigny de Blot, dat afkomstig zou zijn uit de omgeving van Tjilatjap. Het etiket draagt de volgende aantekening: „Te Tjilatjap gekocht, vermoedelijk afkomstig uit de bosschen nabij Padoherang, Res. Oost-Preanger”. De balg draagt het Museum Cat. No. 14034, maar is niet gedateerd, hetgeen niet wegneemt dat met vrij groote zekerheid mag worden aangenomen, dat het hier inderdaad een „Java-vogel” betreft. Er bevinden zich namelijk vrij veel balgen uit de collectie Chauvigny de Blot, evenals enkele daaruit afkomstige vogel-eieren, in de collecties van het Buitenzorg Museum en daaronder bevindt zich geen materiaal van buiten Java. Padoherang ligt tusschen Bandjar en Tjilatjap langs het niet ver van de kust gelegen moeras-gebied Rawah Lakbok, een uitstekend milieu voor dezen ijsvogel. Het van genoemde particuliere collectie afkomstige materiaal dateert uit de jaren 1920—1932, zoodat wel met zekerheid mag worden aangenomen, dat deze *Halcyon pileata* eerder werd verzameld dan Kooiman zijn waarnemingen deed in 1937/38.

Het mag intusschen merkwaardig worden genoemd, dat over dit museum-stuk tot nu toe nimmer iets werd gepubliceerd, ook niet naar aanleiding van Kooiman's waarnemingen, die aanleiding werden, dat de soort is genoemd in de door de Ned. Ind. Ornithologische Vereeniging in 1941 gepubliceerde lijst van Java-vogels.¹⁾

Op de in het kaartstelsel aanwezige kaart waarop het Museum-exemplaar voorkomt, maakte de heer van Bemmelen de volgende aantekening: „Eerste vondst op Java! Maar is de vindplaats betrouwbaar?” Naar mijn meening mag deze vraag in verband met het hierboven medegedeelde wel bevestigend worden beantwoord. Het lijkt al zeer onwaarschijnlijk, dat de uitsluitend in Oost- en Midden-Java verzamelende Chauvigny de Blot dezen ijsvogel niet op Java zou hebben verkregen, terwijl het al evenmin waarschijnlijk lijkt, dat de vogel in kwestie hier zou zijn ingevoerd, te meer omdat geen spoor van een verblijf in gevangenschap staat aan het vederkleed te ontdekken is, hetgeen over het algemeen bij gekooide ijsvogels zeer spoedig het geval is.

Bedoelde vondst kan daarom naar mijn meening zonder veel bezwaren als eerste voor dit eiland worden aangemerkt en Kooiman's waarnemingen als belangrijke bevestiging daarvan.

A. Hoogerwerf.

¹⁾ De vaststelling van Hollandsche namen voor de vogels van Java; Archipel Drukkerij, Buitenzorg.

Zomerwaarnemingen van ruiende Grote Zeeëenden, *Melanitta f. fusca* (L.).

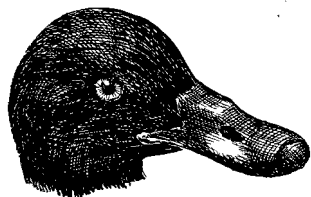
Het aantal waarnemingen uit de maanden Juni, Juli en Augustus van de Grote Zeeëend (*Melanitta f. fusca* (L.)) is nog steeds gering te noemen. In „De Nederlandsche Vogels”, deel II, 1941, p. 646—647, worden vier Juni-waarnemingen opgesomd, die waarschijnlijk nog op doortrekkers betrekking hebben. Als overzomeraars worden de volgende voorwerpen beschouwd:

16 Juli 1933, Huisduinen/Callantsoog 1 ♂; 24 Juli 1932, Huisd./Call. verscheidene; 14 Augustus 1932, Huisd./Call. 1 à 2; 23 Augustus 1927, Vlieland, 1 ♂.

Sindsdien zijn daar nog de volgende bijgekomen, voor zover ik dat in de literatuur heb kunnen nagaan:

8 Juli 1939, op de Hondsbosse Zeewering, 1 sterk ruiende juv. ♂; 31 Augustus 1939, op het Terschellingerstrand, 1 sterk ruiende juv. ♂. (Van Dobben merkt bij deze twee waarnemingen uit 1939 op: „Overzomert de soort mis-

Fig. 1. juv. ♂ (1e eclipskleed), 8 Juli 1939, Hondsbosse Zeewering.

Men lette op het ontbreken van de witte oogvlek en op de kleine gele vlek onder het neusgat. Aanduiding van snavelknobbel aanwezig.

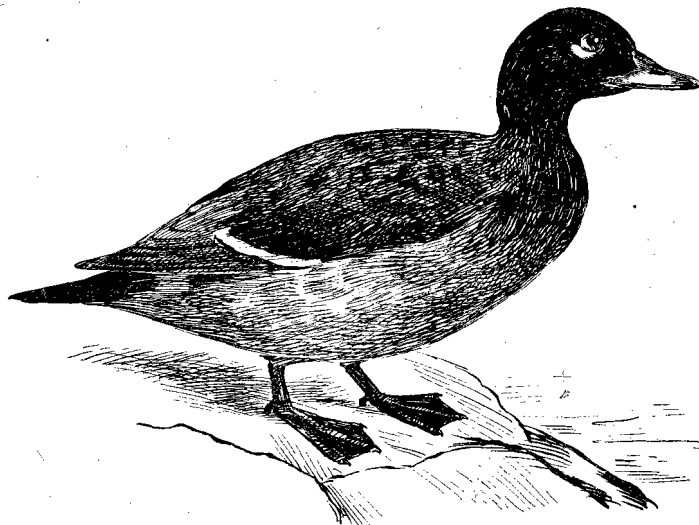

Fig. 2. Adult ♂ (eclipskleed), 29 Juni 1947, waddenkust op Vlieland.

schien toch voor onze kust?” *Ardea*, 29, 1940, p. 213); 23 Augustus 1944, Amsteldiep, 3 à 5 ex. (*Ardea*, 34, 1946, p. 383).

Een eigen waarneming werd nog niet gepubliceerd, nl. 29 Juni 1947, op de waddenkust van Vlieland, 1 ruiend ad. ♂. (Dit ex. was de vorige dag reeds door andere mensen gezien).

Afgaande op deze gegevens zouden we dus kunnen concluderen dat de Grote Zeeëend in zeer gering aantal in ons kustgebied overzomert en de rui door-maakt, die, zoals uit de laatste waarneming blijkt, al in Juni kan plaats vinden. Wanneer er bij de waarnemingen over geslacht gerept wordt, blijken het merk-waardig genoeg steeds ♂ ♂ te zijn.

De vogel van 8 Juli 1939 hebben Belterman en ik kunnen grijpen en er een beschrijving van kunnen maken.

Het ex. van 29 Juni 1947 was me helaas te snel af. De vogel kon waarschijnlijk niet vliegen, wandelde de dijk af en zwom weg, zodat ik de beschrijving met behulp van de kijker gemaakt heb. Toen we indertijd gegevens over kleeed en rui in "The Handbook of British Birds" opzochten, bleek daar maar betrekkelijk weinig van in te staan. Ik laat daarom de beschrijvingen van de twee vogels volgen.

A. Jong ♂, (1ste eclipskleed), 8 Juli 1939, Hondsbosse Zeewering (Fig. 1). Het ex. was niet in staat te vliegen. Staart en vleugels sterk versleten en ruiend. Staart bijna geheel absent, vleugels keek je dwars doorheen, de witte „spiegel" was practisch niet te zien. Geen enkel vlekje teer.

Kop: geheel effen donkerbruin. Onderzijde: licht grijsbruin gewolkt. Bovenzijde: donker grijsbruin, naar achteren steeds donkerder. Staart: zeer versleten (wit-achtige schachten). Vleugels: sterk ruiend, bruinzwart. Poten (met duikerteen) en zwemvliezen: zwart, voorzijde loop en tenen roze-achtig. Snavel: zwart, kleine vlek onder het neusgat geelachtig. Iris: grijsbruin.

B. Adult ♂ (eclipskleed), 29 Juni 1947, Waddenkust op Vlieland (Fig. 2). Kop en hals: zwartbruin. Een wit vlekje achter onder het oog. Bovenzijde: donkerbruin, slagpennen iets lichter (donker grijsbruin), witte bies over de vleugel. Onderzijde: bruingrijs en lichtgrijs gewolkt. Snavel: zwart, onder de neusgaten lichtgeel, blijkbaar als in ad. in normaal kleeed.

N.B. De afbeeldingen gemaakt naar schetsen, direct na de waarneming gedaan. Amsterdam, 1947.

H. J. Slijper.

Over de vogels van de Landexploitatie Griendtsveen.

Van 10 tot 12 Mei 1947 brachten Coomans de Ruiter, Waldeck en ondergetekende een bezoek aan de Landexploitatie Griendtsveen ten O. van Deurne, vlak op de grens van Brabant en Limburg.

De exploitatie zelf is omringd door hoger en lager geboomte (loofbomen en sparren) en door heggen en struiken (verwaarloosde tuinen van verwoeste hui-zen). Ook bij Helenaveen komt dergelijk terrein voor. Ten O., N.O. en Z.O. gedeeltelijk afgegraven en ontwaterd hoogveen, doch nog niet in cultuur gebracht, gescheiden door talrijke vaarten en sloten in het Z.O. Naar het Oosten, richting America en Helenaveen, begrensd door aangeplante dennenbossen.

Op de Peel zelf een groot aantal kleinere en grotere berkenbosjes. De uitgestrekt-hed van het terrein maakt het moeilijk om in een paar dagen een goed overzicht te krijgen. De voornaamste waarnemingen waren:

Kraai (*Corvus corone*): talrijk (2/4, 1/3).

Kauwtjes (*Corvus monedula*): bij Helenaveen.

Ekster (*Pica pica*): betrekkelijk weinig (1/2)

Vlaamse Gaai (*Garrulus glandarius*): niet talrijk (1/1).

Wielewaal (*Oriolus oriolus*): bij Griendtsveen en Helenaveen.

Geelgors (*Emberiza citrinella*): talrijk.

Rietgors (*Emberiza schoeniclus*): hier en daar (1/4).

Duinpieper (*Anthus campestris*): gehoord tussen Helenaveen en Sevenum.

Boompieper (*Anthus trivialis*): talrijk (1/5).

Gele Kwikstaart (*Motacilla flava*): tamelijk algemeen.
 Zwarte Mees (*Parus ater*): bij Helenaveen.
 Kuifmees (*Parus cristatus*): bij Helenaveen.
 Grauwe Klauwier (*Lanius collurio*): op twee plaatsen ten W. van Griendtsveen.
 Bonte Vliegenvanger (*Muscicapa hypoleuca*): talrijk doortrekkend.
 Sprinkhaanrietzanger (*Locustella naevia*): talrijk (een nog ledig nest ten Z. van de spoorlijn naar America, waarvan de vogel afvloog).
 Kleine Karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*): enkele exemplaren bij Griendtsveen.
 Spotvogel (*Hippolais icterina*): enkele zingende ♂ ♂ bij Griendtsveen.
 Grasmus (*Sylvia communis*): diverse zingende ♂ ♂ langs de spoorlijn (1/2, 1/5).
 Grote Lijster (*Turdus viscivorus*): talrijk in de dennenbossen (1/2, 1/4 en meerdere ledige nesten).
 Tapuit (*Oenanthe oenanthe*): enkele exemplaren.
 Paapje (*Saxicola rubetra*): plaatselijk.
 Roodborsttapuit (*Saxicola torquata*): algemeen.
 Nachtegaal (*Luscinia megarhyncha*): minstens 2 paar bij Griendtsveen.
 Blauwborst (*Luscinia svecica*): zingend ♂ ten O. van Helenaveen, waarschijnlijk meer voorkomend.
 Grote bonte Specht (*Dryobates major*): één exemplaar bij Helenaveen.
 Koekoek (*Cuculus canorus*): op diverse plaatsen, doch niet zo talrijk als in het Hollandse plassen- en poldergebied.
 Boomvalk (*Falco subbuteo*): eenmaal gezien.
 Torenavalk (*Falco tinnunculus*): weinig talrijk; één vogel vloog van een oud Kraaiennest, dat echter geen eieren bevatte.
 Asgrauwe Kuikendief (*Circus pygargus*): voor deze soort zeer talrijk, zowel ten N. als ten Z. van de spoorlijn naar America.
 Havik (*Accipiter gentilis*): eenmaal gezien.
 Sperwer (*Accipiter nisus*): eenmaal gezien.
 Pijlstaart (*Anas acuta*): tweemaal waargenomen op verschillende plaatsen.
 Grutto (*Limosa limosa*): hier en daar, doch niet talrijk.
 Wulp (*Numenius arquata*): tamelijk talrijk (1/2, 1/4).
 Zwarte Stern (*Chlidonias niger*): enkele exemplaren ten O. van Helenaveen.
 Kapmeeuw (*Larus ridibundus*): kleine kolonie ten N.O. van Helenaveen (6/1, 1/2, 1/3); ten W. van Helenaveen moet er echter een grotere kolonie zijn.
 Korhoenders (*Lyrurus tetrix*): 3 vogels gezien.

Uit de aard der zaak zijn veel meer vogels waargenomen (Lijsters, Vinken, enz.), doch ik heb mij tot de voornaamste willen beperken. Niet gezien de Klapekster (*Lanius excubitor*), welke Bouma en ik hadden waargenomen op 19 Mei 1942 (ten Z. van het fietspad Helenaveen—Sevenum) en de Ortolanen (*Emberiza hortulana*) welke toen langs hetzelfde fietspad talrijk waren.

Delft, 1947.

W. Ph. J. Hellebrekers.

De reacties van vogels op het oorlogsrumoer.

In „Ibis”, 1944, 86, p. 408, las ik van de hand van A. G. Bennett een „short note to the Editor”, getiteld „The effect of air activity on birds and bats”, dat de aandacht verdient. Vrij vertaald schreef hij:

„Gedurende den slag om Engeland en speciaal in Augustus van die zeer gedenkwaardige periode, toen enorme zwermen van vijandelijke vliegtuigen massale aanvallen bij daglicht op Londen deden, waren de levende wezens in de Natuur ten zeerste verwonderd over het donderende motorgeraas in de lucht — het was iets nieuws voor hen.

Het gebied van de waarneming ligt ongeveer 14 mijl ten Noorden van de Thames waar overheen de vijand vloog.

Op een prachtige zomermorgen, ongeveer om 10 uur, was het geluid zeer hevig. De geheele lucht scheen te trillen en zonder twijfel deed zij dit ook. Hoewel geen vliegtuigen te zien waren, toonden de vogels zich zeer geagiteerd. Roeken en kauwtjes, vlogen, kennelijk verontrust, doelloos heen en weer. De kleine zangvogeltjes verloren alle vrees voor den mensch en sprongen rusteloos op de laagste takken van heggen en struiken heen en weer, omdat zij blijkbaar onmogelijk eenige seconden stil konden zitten.

Maar het meest verwonderlijke was de verschijning in het heldere zonlicht, van een 12—20 vleermuizen, die hun slaapplaatsen hadden verlaten en gedurende meer dan een uur om de toppen van lage eiken fladderden. Dit is de eerste keer, dat ik vleermuizen in vol daglicht zag vliegen.

Sinds die dagen verstoorde nog vele malen veel hardere geluiden de stilte, maar de vogels waren er blijkbaar reeds aan gewend, want het effect was slechts, dat de roeken en kauwen nog enkele symptomen van angst vertoonden, echter veel minder dan de eerste keer, terwijl de kleinere zangvogeltjes hun gewone gang gingen en de vleermuizen niet uit hun schuilplaatsen te voorschijn kwamen.

Tijdens de vergadering van de Club van Nederlandsche Vogelkundigen op 6 October 1940 te Amsterdam werd deze kwestie blijkbaar ook ter sprake gebracht. Blijkens het verslag van deze vergadering deelde de heer Sch'ank mede, dat te midden van het oorlogsgeweld op 17 Mei in de buurt van Ypenburg een wilde eend op 8 eieren broedde op 60 m afstand van granaattrekkers en vernielde, neergestorte vliegtuigen. Van Marle gaf als aanvulling, dat vele vogels zich niets van mitrailleur- en ander vuur aantrokken en dat hij te Wassenaar in de buurt van het viaduct in die eerste dagen van de gevechten doorlopend zingende nachtegallen hoorde.

Dit is alles wat ik in de ter mijner beschikking staande literatuur hierover heb kunnen vinden. Daarom leek het mij dienstig om bekend te maken wat ik waarnam tijdens het eerste zware dag-bombardement te Makassar (April 1943). Omstreeks 11 uur kwamen geheel onverwacht een 4-tal vliegende forten uit het Zuidwesten en vóór de sirenes loeiden vielen de eerste bommen al op het havencomplex. Wij waren toenmaals als krijgsgevangenen ondergebracht aan den Zuidkant van de stad, in de voormalige kazerne en moesten dekking zoeken in open rioolen en slooten. Behalve de zware ontploffingen van de inslaande bommen was er dien dag veel afweervuur, niet alleen van de normale batterijen, maar ook van de op de reede liggende Japansche oorlogsschepen. Het regende scherven in het kamp van de hoog in de lucht uiteen spattende granaten.

Van de vele vogels, die het kamp bewonen, toonden alleen de zwartbruine vrouwen, *Milvius migrans affinis*, zich hoogst zenuwachtig. Zij riepen druk en luidruchtig. „liuuw — ieieie”. De slot jodeltoon klonk anders dan normaal, ik zou zeggen bijna angstig. Voor dezen roofvogel komt mijn waarneming dus overeen met die van Bennett.

Maar de Celebesche kraai, *Corvus enca celebensis*, trok zich van al het lawaai van inslaande bommen en uiteen spattende granaten niets aan. Aangelokt door de omstandigheid, dat in het kamp niet door menschen werd gelopen — en dit dus vanuit de lucht een verlaten indruk maakte — gingen meerdere exemplaren op rooftocht uit en plunderde de nesten van de *Lonchura*-soorten, de weervogeltjes, die bij tientallen in de kruinen der hoge regenboomen hunne nesten hadden. Rustig wipten zij van tak tot tak, inspecteerden ieder overkapt nest grondig en waren deze bezet dan verdween de snavel in de zijwaartsche opening en haalde er een jong of ei uit, dat ter plaatse werd doorgeslikt.

Het ongewone lawaai werd door de kraaien blijkbaar genegeerd, het niet zien van heen en weer loopende menschen trok hen aan om hun slag te slaan. Wij hebben dit ook meermalen gezien als een van ons ter grave werd gedragen en wij opdracht kregen om uren van te voren in lange rijen langs den hoofdweg in het kamp te staan om onzen overleden kameraad de laatste eer te bewijzen. Al heel gauw waren dan ook de kraaien present en moesten de nesten der wevervogels het danig ontgelden.

De andere vogelsoorten in het kamp vertoonden geen bijzondere reacties.

Met uitzondering van het gedrag der zwartbruine wouwen komen mijn waarnemingen dus meer overeen met die van Schaank en Van Marle en zijn afwijkend van die door Bennett in „Ibis” medegedeeld. Ook hier was het het eerste dagbombardement; nadien werd Makassar in hoofdzaak des nachts gebombardeerd. Ook te Paré—Paré zag ik geen bijzondere gedragingen der vogels tijdens de beide dagbombardementen op 19 en 21 October 1944, maar daarvoor was de duur te kort. Beide keeren kwamen de vliegtuigen van uit zee over het kamp en wierpen hun bommenlast af, waarna zij in Noordwaartsche richting verdwenen.

Het leek mij van belang om door deze mededeeling ook andere leden aan te moedigen hun waarnemingen te publiceeren.

Hilversum, 17 Mei 1947.

L. Coomans de Ruiter.

Hybride van Zwarte en Bonte Kraai (*Corvus c. corone* × *C. c. cornix*)

Van half November 1946 tot begin Februari 1947 vertoefde een hybride van Zwarte en Bonte Kraai steeds in de omgeving van mijn huis te Dordrecht. De vogel had een zwarte bef op een grijs veld, doch de verdere onderdelen waren zwart. De mantel was in hoofdzaak zwart, maar met grijze vlekken. Pogingen de vogel te bemachtigen mislukten.

C. Eijkman.

In het wild gevangen bastaard. Putter × Groenling, *Carduelis carduelis* × *Chloris chloris*.

Op 13 April 1947 werd op het Ringstation „Ockenburgh” een bastaard van Putter en Groenling gevangen. De vogel streek op het net bij de lopergroenling; zijn lokroep was als de rollende fluittoon van deze soort. De schuwheid van de vogel en de gaafheid der veren wijzen er op, dat de vogel niet sedert kort uit gevangenschap is ontlucht. Bij het praepareren werd als geslacht ♂ gevonden. De huid werd afgestaan voor de collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden.

Volgens Avifauna Neerlandica, 1908, p. 140 bevond zich in de collectie Snouckaert van Schauburg een dergelijk exemplaar: ♂ van 7 October 1879 bij 's-Gravenhage.

M. J. Tekke.

Kauwtjes (*Corvus monedula*) verstoren een nest van de Bosuil (*Strix aluco*) met jongen.

Naar aanleiding van een wenk van de heer A. J. A. M. Hendrichs bracht ik op 13 April 1947 een bezoek aan Meer en Bos bij Den Haag. Hier deelde men mij het volgende mede: Op 9 April was er aan de voet van een holle boom, na een gevecht van Kauwtjes met een Uil, een dood donsjong van een Uil gevonden. Met behulp van een leer heb ik het nest geïnspecteerd, waarbij de Bosuil er uitvloog. Het nest bevatte toen nog twee dode jongen en twee veldmuizen (op 2 Mei een drielegsel van een Kauw).

W. Ph. J. Hellebrekers.

Legsel van Kievit (*Vanellus vanellus*) om beurten bebroed door Scholekster (*Haematopus ostralegus*) en Kievit (*Vanellus vanellus*).

In Friesland was een nest met vier kievitseieren. Deze eieren werden om beurten bebroed door een Scholekster en een Kievit. Ik heb het een dag of drie lang geconstateerd. Overdag broedde de Scholekster en 's avonds zat de Kievit op het nest. (Komt dat vaker voor?) De eieren zijn verorberd door een paartje Zwarte Kraaien. Terwijl een der zwartrokken de Scholekster en de Kievit „aan de praat” hielden, vrat de ander de eieren leeg. Toen ik bij het nest kwam, was net het laatste ei leeg.

M. de Jong.

Samen leggen komt betrekkelijk vaak voor, maar dan blijft de sterkste — of soms de het meest door de broeddrijf aangegrepen vogel doorgaans eigenares van nest en inhoud en zet deze de bebroeding voort. Ook heb ik wel gezien, dat een broedende vogel (i.c. een pimpelmees), wiens eieren werden weggenomen, zich onmiddellijk meester maakte van een zich in de nabijheid bevindend boomkruipernest, maar daar kreeg de eigenares absoluut geen kans tot terugkeer.

Maar dat twee ♀♀ van verschillende soorten, om beurten (en met groote regelmaat!) de aan één van beide toebehoorende eieren bebroeden, daarvan is mij geen voorbeeld bekend.

(Red.; de V.)

Collecties Eijkman en Van Rhijn te Dordrecht.

De collectie Eijkman, bestaande uit ongeveer 450 stuks in ca 280 soorten vogels, benevens zijn ongeveer complete Nederlandsche Zoogdieren verzameling, is wegens verhuizing van Eijkman naar de Buunderkamp, overgegaan naar het Natuurhistorisch Museum te Enschede.

(Redactie.)

De verzameling opgezette vogels van Dr H. W. van Rhijn te Dordrecht is door aankoop overgegaan in het bezit van de Stichting Het Nationale Park „De Hoge Veluwe”, te Hoenderloo en zal vermoedelijk in de loop van het volgend jaar voor het publiek ter bezichtiging kunnen worden gesteld. Het ligt in de bedoeling de coll. geleidelijk uit te breiden, ook met zoogdieren.

A. B. Wigman

Driekwart van de vogels is zeker inlands en merendeels goed geprepareerd, terwijl alles goed geëtiketteerd is. Het geheel bestaat uit ca 500 stuks in ongeveer 200 soorten.

(Red.; Eijkman)

The Balcan Race of *Dendrocopos medius*. — A Correction.

Mr. P. A. Clancey (Glasgow) was so kind to draw my attention upon the fact that in my thesis "On the History of the Distribution of the Genus *Dendrocopos*" p. 38 (*Limosa* 20. 1947) I abusively introduced for the Balcan "race" of *D. medius* the subspecific name *sordidior*, which apparently is a lapsus calami for *splendidior* (Parrot 1905: Greece). This note means to correct this mistake: the name *sordidior* does not have the pretention to be of any nomenclatural significance.

4 Oct. 1947.

Dr K. H. Voous.